ODPOWIEDZ

NA PROIEKT POD TYTUŁEM:

SZLUZA SWIADZKA.

PRawa publiczne ubeśpieczaiąc wolność handlu na wszystkich Rzekach Spławnych, chciały mieć wszelkie do tego uprzątnione Zawady, ażeby ogulnym Kraiowym nie przeszkadzały pożytkom, ten widok Dobra pospolitego był chwalebnym powodem, że Rzeczpospolita licznemi Konstytucyami Seymowemi postanowiła, iako to: Konst: 1598. fol: 1457. titulo: Rzeki Portowe. 1613. folio 183. titulo: o Rzekach Portowych. 1631. folio 681. titulo: o Rzekach Portowych W. X. Lit: w Słowach: *Rzeki Navigabiles, iż są juris Publici, do pożytku y używania wszystkich należą, przetoż według dawnych Praw maią być wolne od Grobel, Tam, Młynow, y od wszystkiego cokolwiek, zwykło impedyować nawigacyą, ponawiaiąc tedy y obiaśniaiąc dawne Konstytucye, postanawiamy: aby od tych mieysc, od ktorych Rzeki Navigabiles są, żaden Grobel, ani Tam, ani Młynow budować, y niczym nawigacyi impedyować nie mogł.*

Tak iasne Prawa nie dozwalały JW. Zabie Woiewodzie Połockiemu, ażeby na Rzece Jassie do Dźwiny wpadaiącey, ktorą Obywatele Drzewem do Rygi handluią, zabudował w Dobrach swoich Swiada zwanych, Młyn, Tartak, Oleynie, y Szluzę, ktoraby zwracaiąc wodę na wspomnione Machiny Rzekę zamykała, tymbardziey, ażeby od Obywatelow w gorze tey Szlusy mieszkaiących, za iey otwarcie od przepuszczonych Kłod Cło partykularne wybierać godziło się, bo albo mimo zakaz Prawa zabudowania wszystkie znieść, y Rzekę Jassę wolnemu Obywatelow Handlowi w obu Brzegach otwartą zostawić, albo kontentuiąc się pożytkami, ktore Młyn, Tartak, y Oleynia przynoszą, Szluzę bez żadney opłaty publiczney handluiących wygodzie poświęcić należy.

Seym 1775. był placem otwartym partykularnych korzyści, y między wielą Prawami, ktore pro Publico & privato stanowił, niemogł uniknąć kontradykcyi takich, iakie się w tym Tomie znayduią, że albo Prawo iedne znosi się przez drugie, albo koniec Konsytucyi sprzeciwia się iey początkowi: co się pokazuie niżey.

Traktat Articulo 4to. & 5to. folio 70. waruie, ażeby Handel Dźwiną do Rygi miał wolność iaknayobszernieyszą, y ażeby Obywatele Oboyga Państw w spławianiu Towarow y Nawigacyi swoiey do opłaty żadnych Ceł partykularnych nie byli przymuszani, wyraźnie takowe Cła y daniny par-

tyku-

tykularne znosi, nadto przeciw tym, ktorzyby śmieli temu sprzeciwić się; sprawiedliwość prędką y nieodwłoczną ukrzywdzonym obiecuie.

Tegoż Seymu Konstytucya, folio 24. titulo: Spław na Rzekach Zyźmie, Gawi, y innych mogących być spławnemi, stanowi, aby tenże Spław zastawianiem przeszkod od Possessorow, ani wyciąganiem przez nich partykularney opłaty od Handluiących trudniony nie był.

Niżey zaś folio 54. przeciw tym Generalnym Prawom zyskał y JW. Zaba Woiewoda Połocki swoię prywatną Konstytucyą pod Tytułem: Upewnienie płaty na Spuście Swiadzkim, ktora Kommissyi Skarbowey zaleca, ażeby od Drzewa tamtędy spławiać się maiącego płata determinowana była. Lecz taż sama Konstytucya ma w sobie ku końcowi przeciwny dodatek, w słowach: „Jednak iż ta Determina-„cya solvendi censûs niema naymniey derogare Prawom y „Artykułom na teraźnieyszym Seymie respectivè Commer-„tiorum ustanowionym, ostrzegamy.

Ktoż tego iasno nie widzi, że ta Konstytucya prywatna niezgadza się z drugą tegoż Seymu Generalną, y sprzeciwia się Traktatowi, a nadto, że wspomniony końcowy warunek odwołuiąc się do Generalnych Praw y Artykułow Traktatu, obala samąż Konstytucyą prywatną JW. Zabie służącą? przecież JW. Zaba Woiewoda Połocki, za pomocą okoliczności w onym czasie sobie przychylnych, wystarawszy się o Sancitum Kommissyi Skarbowey, exekwował tę Konstytucyą z uciskiem Obywatelow Drzewem do Rygi handluiących, brał od nich znaczne opłaty za otwarcie Szluzy Swiadzkiey, y przez czas długi wybieraiąc Cło prywatne z krzywdą publiczną, dał okazyą zażaleń na zamitrężenia, przeszkody y krzywdy, ktore w Handlu między Kupcami Ryskiemi, y Obywatelami Litewskiemi ztąd wyniknęły. Noty zatym Ministeryalne względem Kupcow Ryskich, y sprawiedliwość Traktatem upewniona, wstrzymały dalszy Cła prywatnego pobor, lecz JW. Woiewoda Połocki przez podany do Laski Proiekt, Prawom Generalnym Kraiowym, y Artykułom Traktatu przeciwny, usiłuie znowu w uszczerbku Handluiących swoie znaydować pożytki, ktorych Konstytucye wyżey cytowane, y Traktat Zabraniaią.

Niech zatym Prześwietne Stany Seymuiące na tych uwagach zastanowić się raczą, czyli iedna prywatna Konstytucya 1775. samaż sobie w wyrazach swoich sprzeczna, zruynować może tyle Praw Generalnych wyżey wymienionych, y Traktat 1775. wolność Obywatelom ich Handlu od wszelkich przeszkod, y Ceł prywatnych ubeśpieczaiący? przy powadze ktorych sprawiedliwa zachodzi prozba, ażeby Proiekt JW. Zaby Woiewody Połockiego, pod Tytułem: Szluża Swiadzka, był uchylony.